

RUSZIN VILÁG

РУСИНСЬКИЙ СВІТ

VI. évfolyam 59. szám, október 2008 рікник VI. число 59, октовбер

“Gens fidelissima”

- a ruszinok Rákóczi Ferenc leghűségesebb népe címmel rendezte meg a Váci Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

2008. október 18.-án a Ruszin Napot a Madách Imre Művelődési Központban.

Az üdvözlő beszéden kívül, a magyar és a ruszin nemzet évezredes szövetségét is bizonyító nagyszabású rendezvényen, a váci Ruszin Napon méltó sikert aratott a **Váci Bartók Béla Zeneiskola** növendékeinek szereplése és **dr. Tamási Edit** történész-főmuzeológus tartalmas és érdekfeszítő előadása is. Az előadó jól érzékeltette, hogy a szövetséget az egészséges nemzeti veszélytudat és a közös jövőkép hozta létre. Előadásának mondanivalója nagyon időszerű, mert ma is minden erőt, gondolatot, tapasztalatot mozgósítanunk kell annak érdekében, hogy a jövőkép közösen vállalható és megvalósítható legyen.

E gondolatok érvényességére hívta fel a figyelmet ünnepi megnyitó beszédében **Ilykó Andrea**, a **Váci Ruszin Kisebbségi Önkormányzat elnök**

asszonya is, akinek kultúránk, hagyományaink és új otthonának szeretetére és felvirágoztatására mozgósító szavait az alábbiakban közöljük.

Vác szeretete és kultúrájának reneszánsza Tisztelt ünnepeltek, kedves vendégeink, drága barátaink!

II. Rákóczi Ferenc és a ruszinok a reneszánsz jegyében című rendezvényünkkel együtt ünnepeljük Vác város kulturális életének múltját és jelenét, amelynek közreműködői a Váci Ruszin Kisebbségi Önkormányzat mellett a Váci Bartók Béla Zeneiskola növendékei is. A város értékálló kulturális és szellemi gazdagságáról, legnagyobb mértékben Vác képviselő testülete és a Művelődési Központ gondoskodik. A Ruszin Kisebbségi Önkormányzat tevékenységét kezdetben még újdonságként fogadták a városlakók, később viszont nagy-nagy érdeklődéssel szemlélték, jöttek el rendezvényeinkre, mind jobban felkarolták, támogatták. Köszönet érte! Ígérjük kulturális tevékenységünk minőségi, értékálló és megújuló szellemiségének folytatását. Engedjék meg, kedves vendégeink, hogy a Ruszin Kisebbségi Önkormányzat második ciklusában is megválasztott elnökeként, röviden bemutassam közösségünket, tevékenységünk

célját. Az egyik legfontosabb célkitűzés számunkra: a nemzeti identitásunk megőrzése, a tradicionális értékeink, kultúránk, nyelvünk, történelmünk őrzése és tovább fejlesztése, görög katolikus vallásunkhoz való hűségünk megtartása. A másik irányjelzőnk: nemzetiségi érdekeink érvényesítése, múltunk, jelenünk feltárása, bemutatása. Ezt a célt szolgálja a mai rendezvényünk is a Ruszin Nap, II. Rákóczi Ferenc és a ruszinok a reneszánsz jegyében. Rákóczi személyisége, majd tovább örökített szellemisége, emléke – a ruszin emberek lelkében a vágyat erősítette

és az erőt adta a mindenkor szabadságért való küzdelemhez. A ruszin népköltészet mindennél közvetlenebbül bizonyítja a több, mint ezer éves együttélést Magyarországon ősi földjén, Kárpátalján és észak-kelet Magyarország vidékén. A ruszin nép, a maga zárt etnikai határán belül is átélte a magyar történelmet, a múlt és jelen lényeges pillanatait, s évtizedes magyar-

ellenes propaganda ellenére is a magyarság mellé állt. Hodinka Antal, a ruszinság egyik kiváló tudósa meggyőzően bizonyította, hogy a szabadságharc idején minden harmadik ruszin követte Rákóczi-t a háborúba, s a fegyvert fogott férfiak majd fele áldozta életét a magyar és egyben a ruszin szabadság gondolatáért. Hiába próbálták szembeállítani egymással a ruszin és a magyar nemzetiségű embereket. Rákóczi „Gens fidelissima”- leghűségesebb nemzet titulussal ruházta fel ruszinjait, a harcokban mutatott hozzáállásukért. 1738-ban, három évvel a fejedelem halála után az a hír terjedt el az észak-keleti Felvidéken, hogy Rákóczi József, a fejedelem fia visszaérkezett, s most álruhában jár a nép között. A kárpátaljai történeti és helyi mondák világát érdemes és izgalmas áttanulmányozni, de erről neves szakértőnk dr. Tamás Edit is bizonyára sok újdonságot fog mondani. Közös hitvallásban, a görög katolicizmusban is találkozott a ruszin és a magyar nép. Szeretnénk ezt a példás szövetséget, együttműködést új otthonunkban, Vácott is tovább vinni. Szolidaritásunkról tesz tanúbizonyságot hitünk gyakorlása és az egyház társadalomban betöltött szerepének erősítése. Fontos a váci polgárokkal való együttműködésünkben, a nemzetiségek egymásra találásában: a tánc- és zenei csoportok, képzőművészeti körök, művészeti táborok együtt munkálkodása. A szolidaritás elve alapján a nagyobb települések, egyesületek, önkormányzatok különböző forrásokból, lehetőség szerint, támogatást nyújtanak a közös programokhoz. Ebben a tevékenységben is szeretnénk katalizátor szerepet vállalni. Vácon működő nemzetiségi közösségek képviselői a közös munka által nem csak a helyi, hanem

már bizonyos programokban az országos közélet részévé váltak. Hisszük azt, hogy ami ránk, a mi nemzedékünkre és nemzetiségünkre bízott, azt nekünk kell megtennünk, bármilyen akadályokba is ütközhet az a feladat. Mindenkinek köszönöm az eddigi segítséget! Kívánom, hogy ez az általunk szeretett barokk város Vác, visszakaphassa, országszerte elismert, régi szépségét, szellemi, kulturális gazdagságát és az itt élők boldogságát! A váci ruszin közösség nevében megígérem, hogy bennünk mindig az értékörzés és megújulás támogatóira, a kulturális élet segítőire és alkotóira fog találni!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, a rendezvényt megnyitom, és tisztelettel felkérem dr. Tamási Edit történész-főmuzeológust, hogy tartsa meg az ünnephez kapcsolódó előadását!

Fatemplomok ábrázolása Doszkocs Zsuzsa alkotásaiban

Budapest XI. kerületében, 2008. augusztus 22.-én megnyitották Doszkocs Zsuzsa festőművész kiállítását „Kárpátalja fatemplomainak gyöngyszemei” címmel. Ez már a kiváló alkotóművész a 10. kiállítása, amelyet nagy örömmel fogadtak művésztének tisztelői. Feltétlenül meg kell említenünk, hogy nem csak festőművészete és személyiségének nagysága vált ki csodálatot és elismerést a környezetében. Alkotásának vezérmotívumát egyik versében megtalálhatjuk: „Súlyos betegségem a lelkemet nem tudta megtörni!”

Doszkocs Zsuzsa baráti körben

A jelenlévők közül sokan kerültünk alkotásának hatása alá. De nem csak a munkái hatottak ránk, hanem lelkének nyíltsága, amely a betegség nagy súlyát viseli, viszont sohasem veszíti el életkedvét, életörömét, alkotókedvét és az emberek iránti szeretetét. Arcának szelíd vonásai, szemének tisztasága és kedves mosolya a jóságot, az alkotás iránti vágyat, lelkének mélységét sugározzák. „Alkotóművész, aki az embereknek rózsát ajándékozik”- így nevezik őt hozzátartozói és a kórházban lévő közeli „kollégái”. Gyerek-

korában betegedett meg Zsuzsa, már akkor mindenki számára ismeretes volt, hogy gyógyíthatatlan betegségben szenved. Az évek betegségének súlyosbodását hozták. Egy időben krétát és papírt kért a nővértől, mert úgy érezte, hogy rajzolni tudna. Először kezei nem engedelmeskedtek, reszkettek, de megtalálta azt a pozíciót, amikor lehetővé vált a rajzolás. Ez már a Budai Kórházban történt, a Légzés Rehabilitációs Intézetben, ahová Zsuzsát kómás állapotban szállították. A kórház igazgatója, Ljavinecz Antal professzor sokat tett annak érdekében, hogy kihozzák őt ebből a súlyos állapotból. Amikor már fel tudott ülni a kórházi ágyon, a professzor úr hosszas beszélgetéseket folytatott vele és amikor Zsuzsa elmondta, mily nagyon szeret rajzolni, biztatta őt, hogy folytassa ezt az alkotói tevékenységet. Így születtek meg az első alkotások. Zsuzsa állatokat, virágokat, fákat rajzolt. Majd arcképeket készített fényképekről, saját önarcképét is lerajzolta. Amikor összegyűlt kb. 50 alkotás, akkor a VIII. kerületi művészeti galériában, a Ruszin Kisebbségi Önkormányzat kezdeményezésére, ahol Ljavinecz A. professzor elnökölt, megszervezték Doszkocs Zsuzsa első önálló kiállítását. A művésznő elmondása szerint nagyon sokat dolgozott, rajzkrétával is próbálkozott és kidolgozott egy különös technikát. „Nagyon reszketett rajzolás közben a kezem, ezért egy olyan kéztámasszal dolgoztam, amely megoldotta ezt a kellemetlenséget.” „A rajzolás számomra- a türelmet és a lelki kielégülést is jelenti”- nyilatkozta Zsuzsa első interjújában. Sorba következtek kiállításai, újabb interjúk és mindig tudott valami újat hozni, bemutatni, mondani, alkotásai által közölni. Alkotói hitvallásában, krédójában két szó kiemelten szerepel: Hála és a Szeretet. Elmondása szerint, ő valamikor azt olvasta, hogy a víz kristályzata akkor válik eggyé, amikor ezt a két szót említik: Hála és Szeretet. Ezek a szavak

számára szimbolikus jelentőségűek. Hála azért, mert hozzátartozói, szerettei, ismerősei nem hagyták el őt és gondoskodnak sorsáról, törődnek vele. A Szeretet – érzésének eszközével képes ő rajzolni, alkotásait elkészíteni és hozzátartozóinak támogatását élvezni. Véleménye szerint amint a Hála és a Szeretet érzése által izolálódhat a kristályszem a víztől, így ő is képes arra, hogy ezáltal rajzolhassa a szép képeket, amelyek látogatóinak örömet és vizuális élményt adhatnak. Kezelőorvosának, Ljavinecz professzorral folytatott beszélgetések hatására, aki megismertette Zsuzsát a ruszin kultúrával, művelődéstörténetével, kezdte ábrázolni a fatemplomokat. Ráérezett ez építészeti remekművek egyediségére, tökéletességére. Első tematikus kiállítását a fatemplomokról a Rózsák-téri görög katolikus templomban, majd a csepeli görög katolikus templomban rendezték meg. A látogatók csodálattal szemlélték, hogyan tudta a művész, aki élőben sohasem látta a fatemplomokat, ilyen mesterien

és hitelesen ábrázolni a fatemplomokat. Ez idáig Zsuzsa 24 templomi képet festett, többek között a Mándoki Templomot is, amely most Szentendrén van a skanzenben elhelyezve. Mindenkit lenyűgözött a XI. kerületben megrendezett kiállítás, amely a XI. RKÖ és a Fővárosi RKÖ közreműködésével jött létre. A kiállítást Leszti László, az „Árt” kávézó igazgatója nyitotta meg. Ljavinecz Marianna, a Fővárosi RKÖ elnök asszonya pedig az „Ima a fa alatt” c. előadását tartotta meg.

Az Isten még egy tehetséggel áldotta meg Doszkocs Zsuzsát. Gyönyörű verseket ír, tele mély lelkiséggel és lírai gazdagsággal. Egyik közeli barátnője olvasta fel verseit ezen az ünnepségen. Verseit életszeretetről, a bizakodásról, az optimizmusról, a szerelemről és az életért való küzdelemről írja. Sok ember példája lehet akaratereje, küzdeni tudása.

A kiállítás megnyitóján szép műsort adott a „Ruszini”- folklór együttes, amelynek tagjai: Szilcer-

Likovics Olga, Morilják Valéria és Demján Gergely.

E kiállítás óriási érdeklődést váltott ki. Igazi ünneppé alakult, amelynek domináns részévé vált a kárpátaljai ruszin építészeti remekművek, a fatemplomok bemutatása. A jelenlévő alkotók tapasztalatcseréjére is lehetőség volt. E nagysikerű rendezvény baráti fogadással zárult, amelyet a XI. RKÖ és a Fővárosi RKÖ rendezett.

Andráskó Ilona

Fordította: **Ortutay Mária**

Örök szerelem

*Édes, drága Kedvesem
Imádom, hogy vagy nekem...
Hogyha velem lehetnél
Többet nem is búsulnék.*

*Együtt leszünk boldogan.
Izzik testünk szilaján.
Mint a NYÁRi napsugár
Körbe fon minket a vágy.*

*De mivel te messze jársz
Életem, mint TÉLi táj,
Oly sivár vigasztalan
Minden szinte hasztalan.*

*Soha el ne hamvadón.
Öregkorig, lankadón.
ŐSZi, gazdag terméssel.
Szerető megértéssel,*

*Újra jössz, én várok Rád,
Szírmot bont a sok virág.
TAVASZt hoz a szerelmünk.
Csodás lesz az életünk.*

*Velünk marad Kedvesem
Ez az ÖRÖK szerelem.*

Édesanyám

*Szereteted természetes, mint egy falat kenyér.
Számomra mindez szinte bármilyen jóval felér.
Annyira hiányozna, mint egy korty friss levegő.
Simogatóan átölel, mint a tavaszi szellő.*

*Az önzetlenséged minden nagyobb bajtól megment.
Még a kómám sem állhat a te szívednek ellent.
Hisz mindig velem vagy, gyengéden, aggódva ápolsz.
A saját betegséged sem tarthat tőlem távol.*

*Oly sok erőd van, mi hegyeket mozgatni képes,
Ebből sugársz nekem, és ez táplál, hogy éljek.
Összetartod vele a családunk összes tagját.
Gyámoltalan lennék, ha erődből nem adnál.*

*Veled szép az életünk, veled kerek a világ,
Mert nélküled nagyon nagy lenne bennünk a hiány.
Ezért maradj velünk, ha lehet még minél tovább.
Hisz te vagy a gyámolítónk, drága jó anyám.*

Nyílt Nap a II. Nemzetközi Ruszin Művész Táborban

2008. október 19.-én, kiállítással és a népszerű Ruszinok folklór együttes jó hangulatú közreműködésével tartottak Nyílt Napot a II. Nemzetközi Ruszin Művész Táborban Pilisszentkereszten. Elismerő vélemények hangzottak el a művész táborban született alkotói munkákkal kapcsolatosan. Szilárd művészi értékrendről tettek tanúságot az ott dolgozó, alkotó festőművészek, megerősítve az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat azon meggyőződését, hogy a ruszinok hagyomány-, és értékőrző törekvéseiben helye van az önszerveződő, s nem a felülről létrehozott tevékenységeknek. A művészeti tábor, valamint a szépen kivitelezett kiállítás és folklór együttes bemutatója bizonyítéka annak, hogy alkotóink, kulturális szervezőink nem mondanak le a művészet fejlesztésének, hagyományaink megőrzésének igényéről. Az ORKÖ minden olyan önszerveződést is igénylő kulturális rendezésekre szeretné elkölteni a pályázatokon megszerzett forrásait, amelyek növelik presztízisünket, művészeti elismertségünket és az érdek-képviselési munkánk összefogását segítik.

Az alábbiakban közöljük Manajló Andrásnak, az ORKÖ elnökének a II. Nemzetközi Ruszin Művész Tábor Nyílt Napján elhangzott beszédét.

Varázslatos festői táj Pilisszentkereszt II. Nemzetközi Ruszin Művészeti Tábor

A tábor idei helyszíne Pilisszentkereszt. Nemcsak szülőföldünk Kárpátaljára emlékeztető környezet, a táj varázsa vonzott bennünket ide, hanem az itt élő nemzetiségi kisebbségek és községi vezetők szellemisége, kultúrája, művészetet szerető közössége. Az itt alkotó művészeink és az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat nevében köszönetet szeretnék mondani Lendvai József polgármester úrnak, a szlovák és a roma

kisebbségi önkormányzat képviselőinek és valamennyi szervezőnek. A művészeti tábor létrejöttét a Miniszterelnöki Hivatal kisebbség politikájáért felelős szakállamtitkársága támogatta.

Nemzetközi Művészeti Táborunkat nemzetiségi egységként szeretném bemutatni. Követendő példa lehet, hogy mi az itt alkotó művészek közösségét egységként látjuk, illetve láttatjuk minden nemzettel,

mindegyik etnikummal. Kárpátaljáról 2 művész jött el hozzánk: Málcsicka Adrianna és Ántonijev Andrij, Szlovákiából Káprályová Dániel és Zboján András, Magyarországról Kutlán András, Manajló János és Bródi András, ruszin nemzetiségűek. Így több stílus, kultúra, generáció képviselteti magát és együtt gyűjtjük, majd ünnepeljük az eredményeket, sikereket, mindenkinek ott lesz a megbecsült helye, az alkotása az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat művészeti gyűjteményében. Rajtunk múlik, hogy az ideai művészeti táborfoglalkozások összekapcsolódjanak Kárpátalja történelmi jelentőségű művészeti korszakával és az elmúlt év tábori munkájának folyamatosságával. Ezzel a programmal új színfoltot kívántunk beépíteni a ruszinság kulturális életébe. A rendszeresen ismétlődő táborok létrehozása és az azt követő belföldi majd külföldi alkotók műveinek bemutatása méltó folytatása lehetne Kárpátalja művészeti történetében végbement eseményeinek, amely főként a „három generáció” (Erdélyi, Boksay, Manajló stb.) nevéhez fűződik. Ők voltak azok, akik a kárpátaljai festőiskolát megteremtették, jellegét megadták. A 60-as évektől jelentkezők már főként az ő nyomdokaikon jártak. A ruszin képzőművészetnek a XIX-XX. században egy sor nagy, világhírré is szert tett művésze volt. A kárpátaljai iskola öntörvényesen fejlődő, szuverén alkotóközösség volt. Művészeti táborunk – hatásában – történelmi jelentőségű lehet, amennyiben képes lesz a világszerte, nemzetközileg is elismert képzőművészetünk folytatására és megújítására. Kimeríthetetlen kincsestárunk elődeink tanítása, hagyományaink átörökítése. Ők az európai kultúra gyökereihez éppen olyan közel kerültek, mint a Nyugat

és Közép Európában élő emberek szellemiségéhez.

Pilisszentkereszten készült alkotások további sorsa, mint általában minden művészi alkotásé, kiszámíthatatlan. Reményem szerint európai léptékű és világra szóló művek is szülehetnek. Egyben biztos vagyok: úgy a szervezők, (akik összefogtak, hogy a művészek e gyönyörű környezetben alkothassanak és a lehető legszélesebb körben, méltó módon bemutakozhassanak), mint a vendégeink, alkotóink is mindent megtesznek a siker érdekében, külön-külön szívügyüknek is tekintve a művészeti tábor célját. Munka közben, amikor az ihlet is rásegít a lélek is kitágul, régi kollegiális és baráti kapcsolatok erősödhetnek, újak alakulhatnak, egységes közösséggé formálódva. Az érzelmi azono-

sulás segíthet bennünket abban is, hogy büszkék legyünk és megbecsüljük tradícióinkat, nemzeti identitásunkat, hálásak legyünk a megújulás képességéért, a Jóisten által adott tehetségért. Nyitottak, befogadóak vagyunk más kultúrája iránt is.

A nemzetiségek közötti megértés és a többségi társadalom felé nyitás követendő példája lehetne a minél szélesebb körű együttműködés, az ismeretterjesztés, tájékoztatás célkitűzéseinkről, programjainkról. Igyekszünk a rendszeresen megjelenő kiadványainkban, a helyi és országos médiában ezt megtenni. Hiszen a magyar történelemnek része a ruszin etnikum története is. Elég csupán csak a tegnapi váci Ruszin Nap Rákóczi-ünnepségre emlékeztetnem. Művészeti ruszin táborunk, pedig annak is szép példája, hogyan tudnak együtt dolgozni, alkotni, különböző vidékekről érkező, sokszínű kultúrán nevelkedő nemzetünk művészei. Fontos, hogy

előítéletek ne befolyásolják munkánkat. Büszkék vagyunk arra, hogy a Kárpát-medence kultúrájába a ruszinok ily sokat hoztak, és remélhetőleg még sokáig gyarapítják értékeinket. A saját és a közös múlt és jelen megértése rendkívül fontos. A nemzetiségek közötti viszonyt nem a politikának kell meghatározni. Az esetleges feszültségek oldásában (amely a magyar-ruszin viszonylatban nem létezett) a kultúra vállalhatja a legnagyobb szerepet. A tradíció és a kultúra az, ami leginkább összeköt. A legfontosabb: ismerni, tisztelni és becsülni kell egymást. Rajtunk múlik, hogy a közös múlt és jelen megértéséhez, milyen segítséget nyújtunk.

Jövőre is folytatjuk művészeti táborunk szervezését, Magyarország más-más területén, főként ruszinok lakta vidékén, ahol a környezet varázslatos hangulata ihletet ad. Ahol a táj sokszínű ragyogása a szülőföld, hegyes, dombos, erdős tájait hozza vissza emléinkbe. Kívánom, hogy az itt született alkotásaitokat egyszerre jellemezze az élmény ereje, az ember és a természet szépségének, csodáinak művészi kifejezése és a nagy elődöket jellemző alázata a festés iránt. Az itt csodált természet szüntelen megújulásának jelképe legyen az a bizonyosság, hogy a mi nemzedékünk is – méltóan elődeink hírnevéhez – az értékálló alkotás, a teremtés, a

képteremtés lehetőségéről, megújításáról és a közönség elé viteléről nem mondunk le. Az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat nevében ígéretet teszek: a kultúrpolitika felelőseit tisztelettel kérem fogom arra, hogy az anyagi feltételeket, amelyek a tábori alkotók további munkáját és a festmények közönség elé bocsátását teszik lehetővé, biztosítsák. Alkotói sikereket és a nyílt napon tartalmas, kellemes időtöltést kívánok! Köszönöm a figyelmet.

az Országos Ruszin kisebbségi Önkormányzat és a Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális Gyűjteménye

PÁLYÁZATOT HIRDET

óvodás és iskolás korú gyermekek részére. A pályázat célja a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó, jellegzetesen ruszin illetve görög katolikus szokások, használati- és ajándéktárgyak bemutatása egy kiállítás keretein belül a gyermekek által készített rajzokon és tárgyakon keresztül.

A pályamunkákat az ORKÖ postacímére várjuk (1147 Budapest, Gyarmat u. 85/B), a beérkezési határidő **2008. december 5.** A beérkezett művekből kiállítás nyílik, ezen kívül a jelentkezőket életkoruk alapján négy kategóriába soroljuk, és a legjobb alkotásokat kategóriánként díjazzuk. A díjazott munkákról és alkotóikról a Ruszin Világ c. lap hasábjain olvashat majd a nagyközönség.

Bővebb információ, útmutatás kérhető: ruszinok@freemail.hu, 06/1/468 26 36

Tájak, portrék, történelmi események női szemmel.

Találkozás Kron Zsuzsa, Budapesten élő, de Ungvárról származó festőművésszel.

Az alkotásokban elrejtve ott a művész önarcképe. A rajzok, festmények visszasugározzák azt a személyiséget, aki megalkotta örökkévalóságukat, szépségüket. Kron Zsuzsa már gyermekkorától érzett késztetést a rajzolással való önkifejezésre. Bármelyik gyermekkori, majd ifjúkori fényképét is szemléljük, mindig ott van a kezében a rajzfüzet és a ceruza. Később, elmondása szerint, több rajzot készített, míg végül döntött a végső változat mellett. Portréhoz és egyéb műfajú festményeihez készített vázlatait gondosan tanulmányozta. Édesapja részéről voltak festő elődök a családban. Egyik nagybátyja festőiskolát is alapított és működtetett Kassán.

1976-ban tanári diplomát szerzett, majd különböző képzőművészeti mesterkurzusokon vett részt. Mesterei voltak: a krimi, szentpétervári, dél-koreai és a magyar Képzőművészeti egyetem neves tanárai. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, Magyar Vízfestők társaságának, a Fővárosi Festő Stúdióinak. Az akvarell technikáját hosszabb tanulmányutakon, a Krim-félszigeten, majd Párizs környéki kisvárosban, kiváló mesterektől sajátította el. Akverelljei finomságát, városképeit és eredeti, gyönyörű női modelljeit, festményeit szemlélve beszélgetünk barátságos otthonában.

Kron Zsuzsa

-Sokoldalú tehetség vagy. Biológusként kezdted szakmai pályádat, majd idegen nyelvi fordítóként, levelezőként. Miután természet-és nyelvtudományi pályád háttérbe szorult férjhez mentél egy tudós-kémikushoz. Negyvenéves korod előtt kezdted professzionálisan festeni. Rendkívüli energiának és céltudatosságodnak köszönhetően igen gyorsan felküzdötted magad az elismert festők közé, pedig ez mindenkor igen nehéz. „Modelljeid” egyaránt származtak magyarországi és kárpátaljai

tájairól, olasz és francia kisvárosairól, mediterrán kertekből és utcákból és a női portrék kiemelten kedvenc témád közé tartoznak. Festményeid, különleges kompozícióid szinte vonzanak magukhoz, invitálva, hogy ismerjünk meg minél jobban téged, személyiségedet és gondolataidat, látásmódodat, élményeidet kifejező alkotásaidat. Légy segítségemre ebben! Milyen esemény hozta meg életedben ezt a sorsfordító változást?

-Budapestre való költözésem adta meg nekem a lehetőséget, hogy legtöbb energiámat a festészet felé fordítsam. Álmaim és küzdelmeim nem voltak hiábavalóak. A fegyelmezett munkám mellett felcsillan a remény, hogy a festészetnek szentelhetem életem. A Jóisten az alkotó munka felé irányított. Új családomnak is köszönhetően, már nemcsak napi hivatali munkával kereshettem kenyerem. Otthonomban kis műtermet hoztam létre. 40-éves koromban lettem a Fővárosi

Festő Társaság tagja, egy magániskolában tökéletesítem tudásomat. Bakonyi Mihály a mesterem még ma is a Festő Stúdióban, ő nagyon sokat segített professzionális festővé válásomban. Franciaországi tanulmányutakat és kiállításokat is ő szervezte a párizsi 56-os magyarok segítségével. Pártfogoltja voltam több külföldi galériának. Így kiállításaim voltak nemcsak Franciaországban, hanem Milánóban és Toscana vidékén, Dél-Koreában. Budapesten több egyéni kiállításom volt, mint a legutóbbi is a Gellért szalonban. Olaszországban főként a pasztell képeimet kedvelik. Kiállított műveimet mind felvásárolták az ottani művésztekdevelők.

-Festményeid, főként a női portrék és a tájképek, telítve vannak poézissal, érzelemmel. Mind emellett mesteri pillanatfelvételei a változó természet megannyi csodájának. Eredeti modelljeid vannak, vagy már a fejedben van a kép, amikor a vászon előtt állsz?

-Is-is. Nagyon fontos előtte a rajz, az élmény. Meghatározó, amit kint a természetben vagy a modellben látok, de az igazi alkotáshoz a vázlatok és az élmény segít. Több rajzot is készítek, míg végül is döntök a végső változat mellett. Lenyűgözően hat rám a természet sokszínűsége, az emberi szépség. Különböző hatásokat szívok magamba, hogy majd képpé alakítva kifejezzem belső világot. Sokat segít a belső kép és a látvány, de amikor hozzákezek a festéshez elképzelésem időről-időre változhat, új utakra kerülhetek. Kezdetben sokat segítettek a tanári instrukciók.

- „Új útjaid” modernitáshoz vagy csupán kísérletekhez vezettek?

- I n k á b b m i n d

tudatosan kezdtem festeni. A vászon előtt a látomás, az átlényegítés, a modell vagy a természet látványának kifejezése vezet. Amennyiben sikerül elérnem, amit elképzeltem, elégedett vagyok, de ha nem tetszik, akkor tovább próbálkozom. A kísérletezés addig folytatódik, amíg a kritikai hang el nem halkul bennem. Előfordul, hogy nem megy, akkor félre teszem és egy adott időben megint előveszem a befejezetlen alkotást. Lehet, hogy akkor sem tudom befejezni. Rájöttem, hogy nem érdemes nagyon eldugni a befejezetlen képeket. Gyakran előfordult, hogy csupán egy-két dolgot kellett javítani és kész volt a kép.

-A kiállításaidon és most a szobád falán látott képek lágy, organikus formák. A kompozíció gondosan megtervezett, a színválasztás merész, kontrasztos, de nem kihívó. Milyen eszközökkel adsz kifejezést a modern életérzésnek?

-Tudatosan festek, látásmódom az évek folytán letisztult, tudom, merre megyek, mit szeretnék. Kvalitásérzésem, kritikus szemléletemből kifolyólag, is fejlődött. Egyéni szimpátiám és ízlésem is meghatározza választásaimat. Gyakran rácsodálkozom, hogy stílusában hasonlóak a képeim, de lehet, hogy pár év múlva másképp festek. Sohasem tiszta esztétikumból alkotok. Életérzéseimet a környezetem és modelljeim érzelmi hangulati rezzenései, hatásai fejezik ki. Ha ezt sikerül elérnem, akkor elégedett vagyok.

-A mediterrán tájak látásmódja közvetlen impressziókat fejeznek ki. Felszabadult, lendületes ecsetkezelés tapasztalható. Ez rád mindig jellemző volt?

-Nem. Eleinte görcsösebb, visszafogottabb voltam, nem mertem a határokat bővíteni.

A mediterrán táj lendületes visszaadása csak később sikerült. Szeretem a komplementer kontraszt színeket, a narancs és kék színek szembe állítását például. Minél erőteljesebbek a színek, annál erősebb a hatás, amelyektől még a napi gondok is felejthetők. A színek kontrasztját, s egyben harmóniáját a portréknál is alkalmazom. A különböző színekben játszó árnyak,

mind mind kifejeznek valami izgalmasat az arcon.

-A hagyományos városképek klasszicizáló formáinak, érzéseket, hangulatokat kifejező sodrása, a színek és árnyalatok változatossága is műfaj- és stílus kísérletek? Honnan erednek a teljesen egyéni hangulatú témák, mondanivalók?

-A mi kultúránkban és vidékünkön Kárpátalján mély cenzúrát jelentett a háború elvesztése, a Monarchia széthullása, az ország területének összezsugorodása és idegen kézre való kerülésének megannyi negatív következménye.

Az elhallgatott múlt, amely közvetlen rokonságot is érintette az én festézetemben is megmutatkozott (nézd Nagyszelmenc és Kiszelmenc kettészakítása).

Különböző műfajban festek. Új módon próbálom megragadni és kifejezni a hagyományos városképeket, történelmi eseményeket, a bennünket izgató változásokat. Ez természetesen nem könnyű, megnehezíti számomra a festői komponálást. Szelmenc életéből vett motívum, egyben mélyen belénk vésődött szenvedés történet. Ezzel az alkotással szeretnék emlékeztetni eddig elhallgatott múltunkra.

-Választékos esztétikummal sikerült. Köszönöm a beszélgetést.

Ortutay Mária

Elszakítottan. A két Szelmenc.

**Kiadja az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat.
Felelős kiadó: Manajló András (ORKÖ elnöke)**

A szerkesztőbizottság:
Kisfalviné Ortutay Mária - szerkesztő;
Ádám Éva - szedő, szerkesztőségi titkár;

Nyomdai munkálatok: Atlantis Reklám- és Nyomdaipari Kft.

A szerkesztőség címe:
1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.
Tel./Fax: (06-1) 220-8005
E-mail: ruszinok@freemail.hu
http://www.ruszinvilag.hu